

क्रं- १८

संस्कृत

पूर्ण

कोजागिरी पूजा

६५ श्लोक

(1)

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ कोजावार पूजाप्रारंभः ॥ हरिः ॐ श्रु ॥ आचम्य प्राणाना यम्य देश
काजो संकीर्त्तममेहजन्मनिजन्मान्तरैवलक्ष्मी प्रीतिद्वारा सर्वोपशांतिर्बर्कं दीर्घायुर्वि
पुलधनधाम्यपुत्रपौत्राद्यक्षिविच्छिन्नसंततिवृक्षिस्तिरलक्ष्मीकीर्तिलाभशत्रुपराजयस
दाप्तीष्टसिध्यर्थं आश्विनशुक्लपौर्णिमास्या विहितं कोजागरव्रतांगलेन प्रतिवार्षिकी
लक्ष्मी पूजां करिष्ये ॥ तदंगकलशाचनं शंखाचनं म्पासं च करिष्ये ॥ आसनादिकरिष्ये ॥
पथिव्यामेरुपृष्ठऋषिः कुमोदेवतासूक्तं ॐ हः ॥ आसने विनियोगः ॥ पृथ्वीतुल्यसमासे
तीक्ष्णदृष्टं हृत्सि ॥ हिरण्यवर्णामिति पंचदशवर्णसूक्तस्य श्रियः पुत्रा आनंदं कर्दमनि
कृतिना ऋषयः ॥ श्रीदेवता ॥ अनुष्टुप् छंदः ॥ चतुष्टयप्रस्तारपंक्तिः ॥ पंचमीषष्ठौ त्रिष्टुभौ ॥
अंसाहृहती ॥ अलक्ष्मीपरिहारार्थं श्रीसूक्तं यासे विनियोगः ॥ ॐ हिरण्यवर्णां मू
र्धे नमः ॥ तांम आवह- नेत्राभ्यां- अश्वपूणां- कर्णाभ्यां- कांसोस्मितां- नादिकाये-
चंद्राप्रभासां- मुखाय- आदिसवर्णे- कुंगाय- उपेतुमां दे- बद्धुभ्यां- क्षुसिपासा- हृद
या- गंधद्वारां- नाभ्यै- मनसः- काममा- गुह्यै- कर्दसे- अपादाय- आपः- स्रजंतु- रुभ्यां-

(2)

कोजा-प्र

आर्द्रियः करिणीं जानुभ्यां आर्द्रपुष्करिणीं जंघाभ्यां तांम आवह पादाभ्यां हिरण्यवर्णां
अंगुष्ठाभ्यां तांम आवह तर्जनीभ्यां अश्वपूरुणां मध्यमाभ्यां कांसोस्मितां भनामिकाभ्यां
चंद्राप्रभासां कनिष्ठिकाभ्यां आदिसवर्णे करनक करपृष्ठाभ्यां उपेतुमां हृदयेन सु
सिपासा शिरसे गंधद्वारां शिखायै मनसः कामभा कवचायद्रुं कर्दमेन प्रनेत्रत्रया
यवौ आपः स्रजंतु अस्त्राय फट् आर्द्रियः क आर्द्रपुष्करिणी आभ्यां सवंगिभापकं
तांम आवह इति शिबं धः कलशस्येति कलशशृजनां शंखपूजनां अपवित्रयवि
अथ द्वारपूजां कुर्यात् ॥ गंगणपतये दक्षेत्रपालाय पादुकाभ्यां बटुकमैरवाय
आग्नेये जयायै विजयायै जयंसे अपराजितायै दक्षिणे चेतनायै बुधै न
निद्रायै शुभायै निर्द्वैतये शक्त्यै लब्धायै शांसे ज्ञासे लज्जायै पश्चिमे ॥ शां सं
से श्रुतायै कीर्त्तये नष्टे धृते प्रीते वायमदले स्रुते दयायै तुष्टे मात्रे न
उदीचे । लायायै शांसे लब्धायै श्रुतायै । ईशान्ये । शुभायै निद्रायै स्यायै न
स्रुते ॥ पीठमध्यभागे ॥ कूर्मा आधारशक्तौ शेषाय पृथिव्यै सविन्दलाय पट्ट

सं

१

(2A)

नाभाय ॥ अष्टदले ॥ ब्राह्मणेन हंसवाहियैः महेश्वर्यैः वृषभारूपाय कौमार्यैः मयूरवाहना
वैष्णव्यैः गरुडवाहनायैः वासुदेव्यैः दंष्ट्रोश्चतस्रसुंभरायैः नारुसिंघ्यैः ऐंश्र्यैः गजारूढायैः स्कंद
गणेशयुतायैः चामुंडायैः मन्मथनायैः कर्णिकायां मध्ये ॥ ब्राह्मणे नंदजायैः हेमगभयैः
सुरक्ताय रक्तदंतिकायैः शाकंभयैः नीलपत्रशिरोधर्यैः तेजोमंडरुद्धर्षायैः अर्चितायैः
महाकाल्यैः महालक्ष्म्यैः महासरस्वत्यैः मध्ये महालक्ष्म्यैः ॥ इति पीठसूत्रं ॥ अथ ध्यानं ॥
यासापमासनरूढा ॥ क्षीरसागरसंभूतां क्षीरवर्णसमप्रभां ॥ क्षीरवर्णसमवस्त्रं द
धानां हरिवद्धभां ॥ आयात्रि ॥ ब्राह्मिहंससमारूढां धारिण्यक्षकमंडलुं ॥ विष्णुतेजो
धिकादेवीं सामांपानुसरस्वती ॥ हिरण्यवर्णां ॥ आवाहनं ॥ महेश्वरीमहादेवी आसनं
तेददाम्यहं ॥ महेश्वर्यसमायुक्ते ब्रह्माणी ब्राह्मणप्रिये ॥ अतां मजा वह ॥ आसनं ॥ कु
मारशक्तिसंपन्ना कौमारी शिखिवाहना ॥ पाद्यं दद्यात्तथा महादेवीवरदेवरत्नक्षणे ॥
अश्वपूर्यां ॥ पाद्यं ॥ तीर्थोदकैर्महादिभ्यैः पापसंहारकारकैः ॥ अर्घ्यं गृह्णाण भो
देवी देवानामुपकारिणी ॥ कांसोत्सितां ॥ अर्घ्यं ॥ वैष्णवी विष्णुसंयुक्ता असंवा

नानामंत्रैः समुद्रतंकाचनेमक्तिवत्सलं उपवीतंगृहाणेदं लोकानुग्रहकारणं धशोपवीनं० चीनतंतुसुरभेष्ट
रत्नकोशसमभव मुचमुक्तावालिमुक्तांकुकींमृतिगृह्यतां कंचुकीं० आचमनीयं० २

को जागरः

२

(3)

युधधारिणी॥ आचम्य तां देवपूजे देवीरसुरमर्दनी॥ चंद्रो प्रभासां॥ आचमनीनी॥ अर
दिसवर्णे॥ मरुत्स्नानं॥ पयोदधिघृतं नैवमधुशर्करया तया॥ पंचामृते नस्वपनं प्रीय
तां परमेश्वरी॥ आप्याय दधि॥ घृतमि॥ मधुवा॥ स्वादुःप वस्व॥ पंचामृतस्नानं॥ शक
धोदके स्नपयिष्ये॥ गंगाजलं समानीतमुगंधद्रव्यसंयुतं॥ स्नानार्थं ते मया दत्तं गृहाण
परमेश्वरी॥ स्नानं॥ पंचामृतेः शक्रेः स्नापयिष्ये हरिप्रिये॥ वरदेशक्तिसंभूते वरदेही
वरप्रिये॥ शक्रेः स्नानं॥ वस्त्रं चंदनं मधुः शर्कराः दीपं नैवेद्यं तांबूलं दक्षिणां मंत्रपु-
अनेन पंचामृतशूजनेन सगवान् महासुखी प्रीयतां अथ पुरुषसूक्तेन श्रीसूक्तेन महा
शिषेकः स्नानानंतरं आचमनं० रत्नकोशसमं दिव्यं क्षीरसागरसन्निभं चंद्रो प्रभासं
मं दिव्यं वस्त्रं ते प्रदद्याम्यहं उपैतुमां० वस्त्रं मांगल्यमणि संयुक्तं मुक्ताफलसमन्वितं दत्तं
मंगलसूत्रं ते गृहाण सुरवल्लभे कंठसूत्रं० सुवर्णमण्डपं दिव्यं नानारत्नसुशोभितं त्रै रंभु
लोक्यभूषिते देवि गृहाणा स्नानं शुभं क्षत्तिपासा आभरणं स- रक्तगंधसुगंधा २
द्वं अष्टगंधसमन्वितं सौभाग्यद्रव्यसंयुक्तं गृहाण परमेश्वरी गंधशरं गंधं हरिद्रां

रंभु
२

सुगंधनेलसंयुक्तं कोमलं भासनप्रियं शंकरस्य प्रिये गौरी कज्जलं प्रतिगृह्यतां कज्जलं ताडपत्रेशुभं दिव्यं नानामणिविराजि
तं कर्णशोभाकरं श्रीदेवासती प्रतिगृह्यतां कर्णविभूषणार्थं ताडपत्रं

(3A)

कुंकुमं कज्जलं सौभाग्यद्रव्यं अहिरिबभोगी परिमलं नानाविधानि पुष्पाणि नानावर्णयुतानि
च ॥ पुष्पाणिते प्रयत्नाभिमत्या देविवरप्रदे मनसः काममाकुतिः पुष्पाणिसः अथांगपूजा
वरदक्ष्ये नमः पादोपूः कमळवासिन्यै गुल्फोपूः पद्मालय्यै जंचेपूः श्रियै न जानुनिपूः
रंदिरायै उरुंठू हरिप्रियायै नासिंपू लोकधायै लनोपू विधात्र्यै कंठंठू धात्र्यै ना
सांपू सरस्वत्यै मुखंपू पप्रनिधयै नेत्रेपू भागल्यै कणोपू क्षीरसागरायै ललाटंठू
श्रीवरदक्ष्यै शिरःपू श्रीमहाकाल्यै सगंगिंपू ॥ अथावरणपूजा ॥ जगन्मातायै
महाकक्ष्यै शिवप्रियायै शक्रायै शान्तायै सिद्धायै सरस्वत्यै क्षमायै कांस्यै प्रभायै
जाह्नवायै पावत्यै सर्वमांगल्यै ॥ अशीष्टसिद्धिमदेहिश्रणागतवत्सल्यै ॥ अतस्यास
मर्पयेतुभ्यं प्रथमावरणार्चनं १ हिंगुलायै चंडिकायै दांतायै पद्मायै लक्ष्म्यै हरिप्रिया
यै त्रिपुरमर्दिन्यै नंदिन्यै सुनंदायै सुरवंदितायै महामायायै वेदमातायै सुधार्यै
धृत्यै प्रायै प्रियायै प्रसिद्धायै मृडायै अशीष्टसि २ विंध्यवासिन्यै हिमाचलना
सिन्यै विधात्र्यै पृथिव्यै नारदसेवितायै पुरुकूतायै प्रियायै कांस्यै कामिन्यै नमः ॥

कोजागर पद्मलोचनायै. प्रह्लादिन्यै. महामातायै. दुर्गायै. ज्वालामुखायै. सुनेत्रायै. अक्षीष्टसि. ३
कुमुदासिन्यै. दुर्गायै. दुर्लभायै. विद्यायै. स्वाविन्यै. पुरवासिन्यै. शांबयै. मायायै.
(५) मंदिरायै. मृदुहासिन्यै. नारायण्यै. महानिद्रायै. योगनिद्रायै. प्रभाविन्यै. अक्षीष्ट. ४
काहरात्र्यै. महारात्र्यै. महाकाल्यै. कुलेश्वर्यै. प्रज्ञापरमितायै. नारायै. मधुभंजिन्यै.
मधुवदन्यै. तुलजायै. दाम्नायै. माहेश्वर्यै. क्षीराण्विसुतायै. हरायै. अक्षीष्ट. ५
बालिकायै. सिंहुवाहिन्यै. शाङ्गिकार्यै. वसुधाकारायै. चेतनायै. कूपनाय.
क्षितिधरायै. अर्धाबिंदुधारिण्यै. धरायै. विश्वामातायै. कुलवदन्यै. पद्मवदन्यै. प्रघुम्नायै.
सुचेतनायै. जगन्नात्र्यै. राजकल्यै. अक्षीष्टसि. ६ गणेशाय. सप्तमातृभ्यो.
दुर्गायै. क्षेत्राधिपतये. गौर्यै. भक्तवत्सलायै. भक्तिप्रियायै. मधुकैठभना
शिन्यै. शुभमर्दिन्यै. निशंभनाशिन्यै. भगवत्यै. मुवित्राणरायिन्यै. विष्णुपूजि
तायै. अक्षीष्टसि. ७ महासरस्वत्यै. भुवनेश्वर्यै. दक्षकन्यायै. हिमाचलसुतायै.
पार्वत्यै. भरुकाल्यै. उमायै. चंडिकायै. कालिकायै. आर्यायै. दुर्गायै. प्रभायै.

सं
३

(4A)

विश्वरूपायै. धात्रे. शाकंभर्यै. रंद्राण्ये. भूतिदायिने. सारायै. रक्तबीजहंसे. अंबिकायै.
श्रीमहालक्ष्म्यै. अभीष्टसि. अथ अष्टोत्तरशतनामस्तु अस्म्यश्रीअष्टोत्तरशतदिव्यना
मामृतस्तोत्रमंत्रस्य ब्रह्माक्षयिः श्रीमहालक्ष्मीदेवता अनुष्टुप्छंदः श्रीमहालक्ष्मी
श्रीसूर्येअष्टोत्तरशतपूजनेविनियोगः ॐ महालक्ष्म्यै. महाकाले. महाकन्यायै. सरस्व
त्यै. महागौर्यै. महादेव्यै. भक्तानुग्रहकारिण्यै. स्वप्रकाशरूपिण्यै. महाप्रयायै. माहे
श्वर्यै. १ नागेश्वर्यै. जगद्गम्यै. कालरात्र्यै. त्रिलोचन्यै. भद्रकाले. कराले. महा
शौर्यै. त्रिपुलोचन्यै. सिंहालक्ष्म्यै. क्रियालक्ष्म्यै. मोक्षमार्गप्रदायिण्यै. अरूपायै. विश्व
रूपायै. स्वरूपायै. विश्वरूपिण्यै. १५ पंचभूतात्मिकायै. देव्यै. देवमात्रे. सुरेश्वर्यै. रा
रिद्रुचंसिने. गौर्यै. वीणापुस्तकधारिण्यै. सर्वशक्त्यै. त्रिशक्त्यै. ब्रह्मात्मक्यै. ३३
शिवात्मक्यै. अष्टांगयोगिण्यै. हंसिने. नवदुर्गायै. अष्टशैल्यै. ४ गंगायै. सरस्व
त्यै. वेण्यै. सर्वशास्त्रार्थधारिण्यै. समुद्रवसुजावसिने. ब्रह्मांडमणिमेश्वरायै.
अवकात्रयदायै. मुक्तायै. गुणत्रयविवर्जितायै. योगध्यानपरामर्शेन. देवत्र

वाहि

वनमालासुगंधाद्यांनाना पुण्यैः समन्विता पूजार्थसाधितां देवी प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यतां
पुण्यमालां ० १२

सो जागर

४

(5)

विशोकायै. वेदांतज्ञानरूपिण्यै. पद्मवस्यै. विशालाक्ष्यै. योगयज्ञोपवीतियै. सूर्यचंद्रार्ध
मासायै. ५५ गहनक्षत्ररूपिण्यै. वेदिकायै. वेदरूपिण्यै. हिरण्यफलसंभवायै. कैवल्यप
दयै. ६० लेखायै. सूर्यमंडलसंस्थितायै. शक्तिमंडलसंस्थितायै. चक्रिकायै. चं
क्रमध्यस्थायै. ६५ ब्रह्ममार्गप्रदायिन्यै. सर्वसिद्धान्तमार्गदायै. षड्गुणायै. वर्णवर्जितायै.
एकाक्षरप्रदामुक्तायै. प्रसूक्षादिप्रदामातृकायै. दुर्गायै. अक्षयकलायै. विद्यायै.
चेतनायै. चित्तरंजनायै. शङ्खबलादिकायै. अनंतायै. ब्रह्माब्रह्मसनातन्यै. चिं
तामण्यै. ८० उषादेव्यै. छायादेव्यै. सरस्वत्यै. त्रैलोक्यस्मोहिन्यै. विद्यायै. सर्वज्ञ
रक्षणप्रदायै. ब्रह्मरूपावररूपायै. कैवल्यज्ञानगोचरायै. कारुणायै. वारुणाधरायै.
मधुकैटभमार्दियै. अचिंसलक्षणायै. गोत्रायै. सदासत्तापनाशिन्यै. महालक्ष्म्यै
परमेश्वर्यै. ९५ सिद्धलक्ष्म्यै. महाकाल्यै. सद्योजातपीयै. अधोरायै. महापुरुष
रूपिण्यै. १० प्रसादायै. एकाक्षरायै. देव्यै. योगदायिन्यै. श्रीमहालक्ष्म्यै. १५
इत्युक्तं तत्तत्तनामपूजां पदास्मान्निते देवि गोचतेन समन्वितं प्रतिगृ

सं

४

(5A)

रुमहादेवि भक्तानां वरदप्रिये कर्दमेन. धूपं. आज्ञं च वति संयुक्तं. आपः छजं तु. दीपं. त्रैवे
द्यं परमं हिमं दृष्टि प्रीतिकरं शुभं भक्ष्यं गोमादिसंयुक्तं परमाद्यादिसंयुतं गार्हपत्यः करि
णी. त्रैवेद्यं पूगीफलं महद्दिमं नागावलीरसंयुतं कर्पूरेकासनायुक्तं तांबूलप्रतिगृह्यतां
नांबूलं इदं फलं मया देवस्थापितं पुरस्तेन तेन मे सकला वासिर्भवेत्तन्मनि जन्मनि
फलं हिरण्यगर्भगर्भसुं हेमबीजं विभावसोः अनंतपुण्यफलं मत्तः शांतिप्रयत्नमे
दक्षिणां नीरांजनसुभांगले कर्पूरेण समन्वितं चंद्रार्कवह्नि सद्यः प्रसां देहिनो
स्तुते आर्द्रशुक्रिणीं. नीरांजनदीपं क्षीरार्णवसुतालक्ष्मीचंद्रमस्य सहोदरी ग
हाणाचमिमां सर्वादेवितुभ्यं नमोस्तुते नामजानह मंत्रपुण्यं श्रीवृक्षस्य हलं देवि
महादेवि प्रियं सदा बिल्वपत्रं प्रयच्छामि पवित्रं ते सुनिर्मलं बिल्वपत्रं रहजन्मनि
यत्पापं समांजन्मांतरेषु च त्रिवारं यमहा देविलक्ष्मीनारायणप्रिये प्रदक्षिणां
दामोदीनमस्तेस्तु नमस्ते लोकायनायके हरिकांते नमस्तेस्तु त्राहिमांडुः खसागरत्
नमस्कारः क्षीरार्णविसमुद्रनेकमले कमलालये प्रयच्छ सर्वकामांश्च विसृ

(6)

कोजागर

५

वक्षस्तुलालये पूजानिवेदनं छत्रं चामरमांदोलमंजनंदर्पणंतथा गीतवादित्रनदसे
 श्वराजसन्माननेस्तथा उपचारैः समभ्यर्चक्षमाप्यचमहेश्वरीं वरलक्ष्मीमहादे
 वीसर्नकामप्रदायिनी इतिप्रार्थना आवाहनंनजानामिनजानामितवाचनं पूजां
 वैवनजानामिक्षम्यतांपरमेश्वरी मंत्रहीनाक्रियाहीनंभक्तिहीनंकरेश्वर यस्तु जि
 तंमयादेवपरिपूर्णंतस्तुमे गतंपापंगतं दुःखंगतं दारिद्र्यमेव च आगतासुखसंपत्तिः
 पुण्याचतवदर्शना प्रसादात्कुर्वतां कर्मफलवेदाध्वरेषु यत्र स्मरणादेवतद्विज्ञोः सपूर्णं
 स्यादिति श्रुतिः यस्य स्मृता चनामोत्प्रातः पूजां क्रियादिषु नूनं संपूर्णतां याति सद्यो
 वंदेत मम्युतं नूनमप्यधिकं नापियत्र या पूजनं कृतं तत्सर्वं क्षम्यतां देवि परिपू
 णंतिदस्तुमे त्त्वमोखलितपादानां भूमिरेवावलंबनं लयाजितापराधानां त्वमे
 व शरणं मम आत्मा ह्यंगिरिजा मातः सहचराः प्राणाः शरीरं गृहं पूजाते विषयोप
 शो गरु च नानिद्रा समाप्ति स्थितिः संचारः पदयोः प्रदक्षिणा विधौ स्तोत्राणि सर्वांगिरोय
 यत्कर्म करोमि तत्तद्विद्वि नं शंभो न वाराधनं जनेषु जनेन प्रगवाश्च कर्मणा श्रीपरमेश्वरीयथा
 नमः

राम

५

(6A)

अथकथा॥स्कांदे॥अस्तिकोजागरंनमस्त्रानामुत्तमंत्रतं यत्कृत्वासमवाप्नोतिजंतु
लेकाननुत्तमान् १ कृत्वापउचुः कार्तिकस्यउपांगानिव्रतानिकथयंतुनः कृतेषुयेषुभव
तिसंहर्णकार्तिकव्रतं २ बालसिआर्चुः आश्विनेशकूपक्षेतुमवेधावेदयोणिमा तत्रादौपूजनंकुर्या
द्वियोजागृतिपूर्वकं ३ नारिकेलोदकंपीत्वाअक्षकीडांसमारभेत् निशीथेवरदरुक्ष्मीः
कोजागृतिप्रापिणी ४ जगत्प्रभुसहस्राणांलोकचेष्टावलोकिनी तस्मैवितंप्रदास्या
मियोजागृतिमहीतले ५ सर्वथेनप्रकर्तमंत्रतंदादिश्रीरुभिः एतद्भूतप्रभावेनव
लिनोपिधनीसवेत् ६ सषषड्युः बलिनःप्रोच्यतेकोसोलधवान्मकुतोव्रतं एतद्विस्तरतो
ब्रूतेशरुखित्यःपरंतप ७ बालसिआर्चुः बालाणोबलिवोनामगागधः कुशसंभवः नानावि
धाप्रवीणोसौसंध्यास्तानपरायणाः ८ याचनंमरणंतुभ्राममतेसद्भिज्जोत्तमाः गच्छ
गतंसगच्छतिमान्यमाचयनेकचित् ९ तस्यभार्यामहाचंडीनिसंकलुहकारिणी
मद्भुगिः स्वर्णरूपालंकारादिविभूषिताः १० नानामात्रांब्रधरादृश्यादेवांगनाइव

(५)

श्री. कथा

६

अहं दरिद्रस्य गृहे पतिता सिद्धरात्मनः ११ लज्जामंवाध्यते नि संज्ञातीनां मुखदरनि
धिगस्तुचेतद्विघ्नानि धनस्य कुलस्य च १२ एवं वदति लोकेषु न करे गतिपतीशितं
संकलंकृतवानेकं यद्यद्भुतं विदिव्यति १३ विपरीतं करिष्यामि यावत्तु क्ष्मीः प्रसीदति
भर्तः पापाण्युभेत्तं चोयं कुरु नृपालये १४ आनीयतां धनं पश्यिनो चेत्संताडयाम्यहं
क्षणं रोदतिनाश्रातिकराचिद्भुक्त्वा दति १५ साकपालं ताडयति एवं क्लेशयते पतिं
क्षंत्वा तस्यास्तु चरितं याचिता दुःखपीडिताः १६ नोवाच न च न किंचिद्यथा लभेन तोषितः
एकस्मिन् प्रादुपक्षेत् उद्दिजो भूद्विजोत्तमः १७ एतस्मिन्सरे सर्वं प्रादुसा मग्नि कंग्रहे
पतते गृहिणी च यन्न करिष्याति किंचन १८ इत्सु हिनमना विप्रो न प्रापित च किंचन
चित्तया विष्टमे नंतमाययो मित्रं मुत्तमं १९ नाम्ना गणपतिरब्धातं तस्मिन्नाभ्या गते सति
नोवाच पूर्ववद्भुतं मित्रं च न मन्ववीत् २० भो भो बलितचित्तं ते किमथं चिंतयान्वितं
अवश्यं स्वधिया कृत्वा चिंताते निहियाम्यहं २१ वदति उवाच अधुना पितृपक्षेत्पितुः प्रादुसमागतं

एव
६

(7A)

सामयिकं चास्ति गृहे विपरीत करिष्या २२ कथं संपाद्यते आहं इति चिंता युतोऽप्यहं गणपतिः
धन्योसि हृत हृतोसि भार्या यस्य दृशी गृहे २३ ब्रूहि त्वं वै परिसे न भाय कार्या करिष्यति
बलितस्तु न मे मुक्तासा यं भाय मिभाषिन २४ अनर्थकारके वंती परश्वः श्राद्धं कं पितुः ॥
न स्थापितं धनं यस्मान्मदर्थं तस्त्वात्तकेः २५ तस्मान्नुशी भ्रं पाकत्वं कुरु दुष्टे करोपि चेत
श्रावणाये धूतकारः शौचाचारविधिः २६ निमंत्र्यास्ते त्वया भद्रे नो न मास्तु कदाचन
इति शर्तवचः श्रुत्वा संपारस्तु महाभूतः २७ निमंत्रितास्तु स हि प्राः काले पाक हृतस्तया
विपरीतैरेक वाक्यैः श्राद्धं संपादितं त्वया २८ पिंडदानं ततः कृत्वा प्रायं विचनमब्रवीत्
विसर्जयिष्यां नीत्वा त्वं क्षिपंगंगा नदीम् २९ पिंडानीतास्तथे मुक्ताशौचकूपे व्यक्षिपेत्
तच्छ्रुत्वा बलितो दुर्बी बभूव कुलिताननः ३० क्रोधादिनिर्वयौगे हात् संकल्पं कृतवानिति
लक्ष्मीर्यदि प्रसन्ना स्यात्तदा ज्ञानं स्यात् ३१ इति संकल्पसो विप्रो गृहने निजने बुने
एको धर्मनदीतिरे वृक्षवत्कुरुधारकः ३२ विंशतिना नि निवसदा गता त्वे च यो निमा

(४)

को. क.

७

कालीवंशसमुद्भूतानामकन्याः सुकोचनाः ११ निवसन्ति वने तस्मिन् व्रतचक्रे निवासये ॥
 खेतीकृतं तु सुभया गृहं चंद्रप्रभोपमं १२ मंडलानि विचित्राणि नानाविधैः कृतानि च ॥
 स्थापयित्वा दिरा पूजा कृता ताभिः प्रयत्नः १३ एवं तु प्रथमो यमो बालाभिर्नृप एव हि ॥
 आरब्धं च ततो घृतं तु यता तु न लेभिरे १४ वानुभिस्तु विनाक्षाणां क्रीडनं नैव जायते ॥
 तस्मान्मृग्यस्तुरीयस्तु विचार्येवं विनिर्गता १५ कथमेकानुनदीतिरेददर्शबलितं द्विजं ॥
 त्वानंसाधुचरितं साचितं च मुखा कृतं १६ इति वाचय च नं ना रु द्विजकोसिसमागतः ॥
 यादृपक्रीडितं च जलक्ष्मीप्रीतिकंपरं १७ इति च नं श्रुत्वा बलितो वाक्यमब्रवीत् बलितः
 घृतेन क्षीयते लक्ष्मी घृता इति विनश्यते १८ सुधावद्ददसे किं त्वं कथं लक्ष्मीः प्रसीदति
 साधसे त्वं पंडितवत्कर्मतोस्तितुमुख्यवत् १९ ईषस्य शकू पूर्णयां घृतलक्ष्मीः प्रसीदति
 घृतक्रीडं तु कृत्यैव कोलुकं पश्य चेदिं २० इति एका सौतया नीता क्रीडार्थं स्वयं मंदिरे
 दत्त्वा तस्मै नारिकेलं जलं भक्ष्यादिकं तथा २१ आरब्धं च ततो घृतं श्रीलक्ष्मीप्रियतामिति

कन्युड.

संमू.

७

(8A)

लापिनीचिरज्ञानिकन्याभिन्नस्त्रिणेनतु ४० कोपीनंलापितंस्वीयंताभिनिजितमेवतत्र
ब्राह्मणः क्रोधसंयुक्तोकिंकर्तव्यं प्रयांधुना ४१ उपवीतंलापयित्वाततः स्त्रीयंकलेन ४२ ॥
नापयिन्नेवनिश्चित्य उपवीतंलापसः ४३ ताभिर्जितंचनदपिशरीरंलापितंस्वकं ॥
ततोईरात्रेसंजातेलक्ष्मीनारायणाकुभौ ४४ आगतोलोकचरितेद्रुष्टुंविप्रददर्शसिः ॥
उपवीतंतुकौपीनंचितंयानिहृष्टीकृतं ४५ उवाचवननंविहः शृण्वत्पञ्चमोचने
तन्नतकरंविप्रंकथंजातंसचितकं ४६ तस्मादेनंकुरुक्षिप्रंलक्ष्मीयंतंमुखोचितं
इतिविभुवचः श्रुत्वापप्रयासोकटासितः ४७ बालाचित्तहरोजातस्तत्कालंमदनोपमः
ततःकामेनसंसिद्धातास्तुयानागकन्या ४८ विप्रायनचतंप्रोचुः शृणुविप्रतपोधनाः
अधस्माभिर्जितस्त्वंचेद्रुतास्माकंपचोनुगाः ४९ वयंरूपानिजिताश्चेधथेच्छसितभाकुरु
इतितद्वचनंश्रुत्वातथाग्नेनेसचद्विजः ५० श्रीऽज्ञाताजिताः कन्यागंधर्वेणविवाहिनाः
तासांरत्नानिनाश्रवाभिर्गृहीत्वागृहंययौ ५१ प्राप्तंचंजीतिस्कारान्नयेदंभाग्यसुतमं

(9)

कोजा.

८

नस्मात्समानिताचंडीसावित्रीनाबभूवह ५० चकारस्वामिनश्चाज्ञां रूखं लक्ष्मीव्रतं हि दं
 बद्धात्रिणापिनीयासात्रपूर्णविशिव्यने ५५ तत्राराध्यमहालक्ष्मीमीदृशेरायतस्त्रितां
 उपवासं प्रकुर्वीत दीपान्घाश्वशक्तिनः ५६ लक्षंतर्धमयुतसहस्रं शतमेकं च
 एतेन दीपयेद्दीपान्तिरुतैलेन वा व्रती ५७ एतज्जागरणं कुर्वन्ति समीतपुरः सरं
 यथाविभावतो देयापुरोविधिषु दीपकाः ५८ देवतायतने नैव आरामेषु ग्रहेषु च ॥
 ततः प्रभाते सुस्नातः संपूज्य च यथा कर्तुं ५९ प्राण्णा सो जयेत् क्षीर एत शर्करपायसेः
 वा सोभिर्दक्षिणाभिश्च सबस्त्राश्च ६० त्रयेषु जन्तुषु यथाशक्ति श्रद्धातया दीयाः स्वर्गनिर्माणाः
 एवंविधिर्विनिर्बृहत्ततः पारणमाचरेत् ६१ तस्यास्य प्रसावेन कृत्वा संख्यावसेषु वं
 अप्सरोभिः परिहृतो स्वर्गलोके महीयते ६२ इह प्रायुष्यमारोग्यं पुत्रपौत्रादिसंपदः एवं
 लक्ष्मीव्रतं कृत्वा नरदिद्रोत दुःखभाक् ६३ कथाश्रुत्वा विभावेन व्रतस्यास्य फलं लभेत् इति

॥ कथा ॥

सनत्कुमारसंहितायां कोजागरव्रतं संपूर्णं प्रभवे आसीत् शुक्लैकारशी सप्तशिवेन लिखितं

राम

८

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com